

Finanspolitiska rådets rapport 2021

@finpolradet
www.fpr.se

FINANSPOLITISKA RÅDET
SWEDISH FISCAL POLICY COUNCIL

Upplägg pressträff

- 25–30 minuter presentation och därefter tid för frågor
- Det finns möjligheter att ställa skriftliga frågor i det textbaserade frågeformulär som finns i videoplattformen eller genom att ringa in till telefonkonferensen (telefonnummer 08-566 427 06).
- Det finns även möjlighet att ställa frågor efter pressträffen. För att boka enskild intervju med Lars, mejla Charlotte Sandberg Gavatin (charlotte.sandberg-gavatin@fpr.se).

Coronapandemin en unik kris

- Risk för kollaps i världsekonomin
- Mycket omfattande ekonomiska åtgärder
- Väldigt stor osäkerhet – reviderade prognoser
- Stora skillnader mellan länder och grupper. Förstärker tidigare problem och mönster.

Nedgången i Sverige mindre än befarat

Regeringen, 15 april 2021	2019	2020	2021	2022
BNP-tillväxt	1,2	-2,8	3,2	3,8
BNP-gap	0,7	-3,9	-2,6	-0,5
Sysselsättningstillväxt	0,7	-1,3	0,3	1,9
Arbetslöshet	6,8	8,3	8,7	7,9

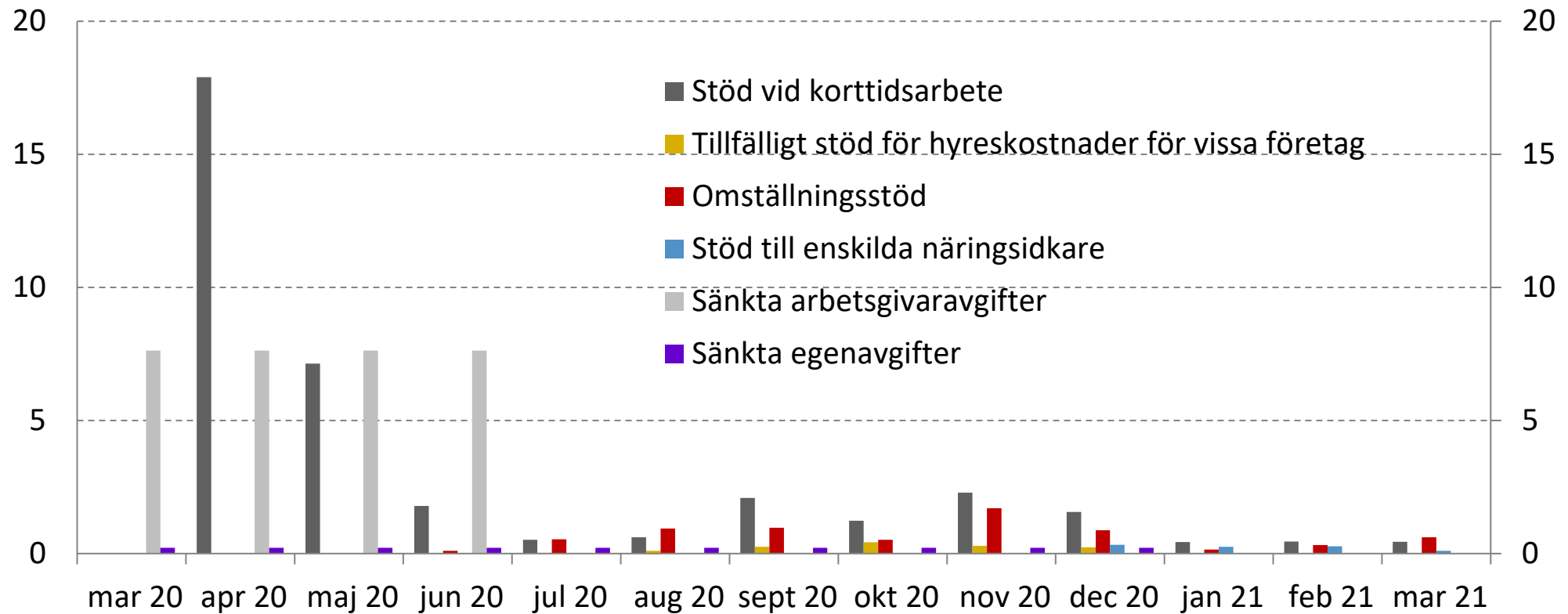
- I juni 2020 prognostiserade regeringen en BNP-tillväxt på -6 procent för 2020
- BNP föll med 2,8 procent 2020
- Ekonomin väntas nå balans redan i slutet av 2022

Goda skäl att ge direkta stöd

- Goda skäl för staten att agera som en försäkringsgivare. Direkta stöd till företag, individer, kommuner och regioner
 - Exogen kris
 - Möjlighet för ekonomin att övervintra
- Statliga stöd bör utformas för att uppnå största möjliga effekt till lägsta samhällsekonomiska kostnad
 - vältajmade
 - träffsäkra
 - temporära
 - transparenta
- Självrisker minskar risken för överutnyttjande eller fusk – stöden minskar av sig självt när efterfrågan i ekonomin återvänder

Huvuddelen av stöden betalades ut under första halvåret 2020

Miljarder kronor

I huvudsak ändamålsenlig omfattning och inriktning

- Flera av stöden infördes förhållandevis skyndsamt
- Genomgående temporära – förbättrar de offentliga finanserna efter krisen
- Korttidsarbete, omställningsstöd, omsättningsstöd och anstånd med skatteinbetalningar är i huvudsak träffsäkra åtgärder
- Generella sänkningar av arbetsgivaravgifter är mindre träffsäkra och bör undvikas i framtiden
- Förmånligare a-kassa har stöttat de som förlorat sitt arbete och minskat behovet av annat ekonomiskt stöd
- Generösa tillskott till kommunsektorn; vården har kunnat möta pandemin samtidigt som sysselsättningen upprätthållits

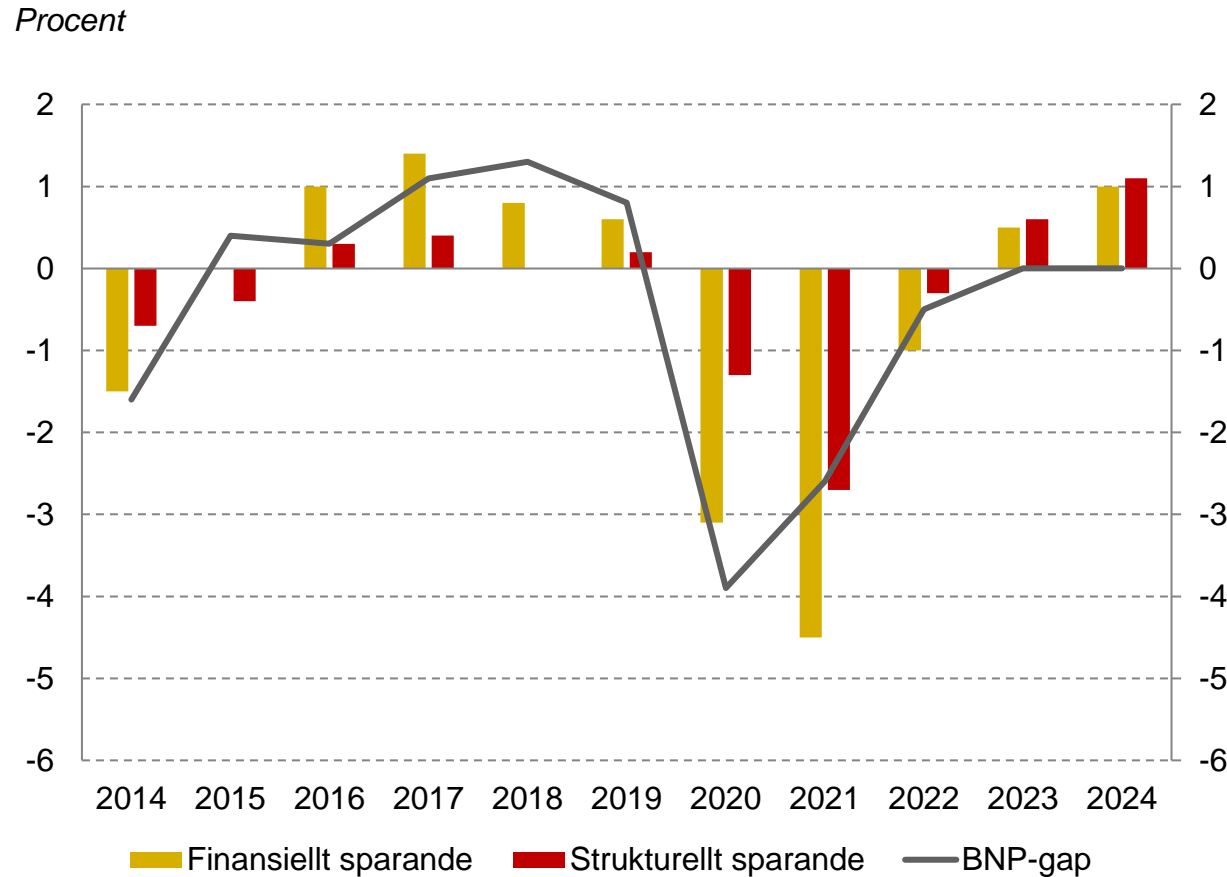
Förändringar och dröjsmål har skapat onödig osäkerhet

- Stödnivåer och självrisker har återkommande ändrats
- Förlängningar av omställningsstödet borde gjorts tidigare under 2020
- Omsättningsstödet till enskilda näringsidkare kom mycket sent

Utrymme att förenkla och effektivisera

- Ansökningsförfarandet för olika stöd borde kunna samordnas i en gemensam portal
 - Förenklar för företagen
 - Minskar risken för att stöd betalas ut felaktigt
- Viktigt att redan när stöden utformas också identifiera vilken typ av statistik som bör samlas in och se till att det är en del av hanteringen av stöden
- Information om vilka företag som får stöd bör i möjligaste mån vara tillgänglig för att underlätta extern granskning och utvärdering

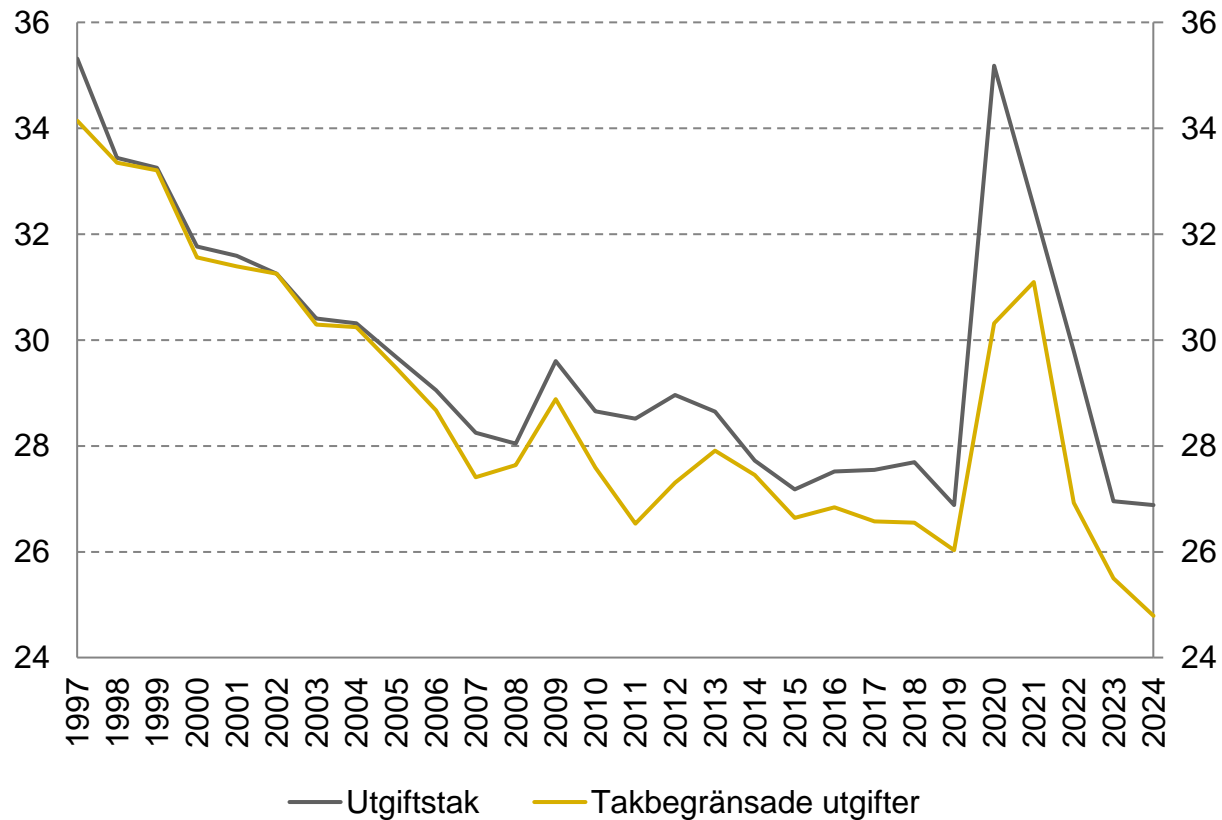
Politiken förenlig med ramverket

- Stora avvikelser från överskottsmålet 2020 och 2021
- Motiverat med anledning av den djupa krisen
- Strukturellt sparande bedöms vara i linje med överskottsmålet när konjunkturer åter är i balans
- Politiken förenlig med det finanspolitiska ramverket

Kraftigt höjda utgiftstak

Procent av BNP

- Mycket stora höjningar av utgiftstaken 2020–2022
- Utgiftstaket 2023 tillbaka på samma nivå som före krisen
- Höjningarna godtagbara
- Höga tak kan skada budgetdisciplinen
- Angeläget att taket återgår till normala nivåer och att förtroendet för utgiftstaket upprätthålls

Skulden tangerar det övre intervallet

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
VP21	35,1	39,9	39,9	37,0	33,7	31,4
KI september 2020	35,2	39,9	40,0	40,1	39,7	39,0
KI mars 2021	35,1	40,5	38,9	36,1	34,1	33,3

- Maastrichtskulden tangerar skuldankarets övre gräns på 40 procent av BNP
- Fortsatt sjunkande skuld från 2022
- En stor del av minskningen fram till 2023, ca 4–5 procentenheter, beror på en teknisk omläggning av valutareservens finansiering. Utan den skulle skulden 2024 varit kring 35 procent.
- Skuldutvecklingen i Sverige är acceptabel

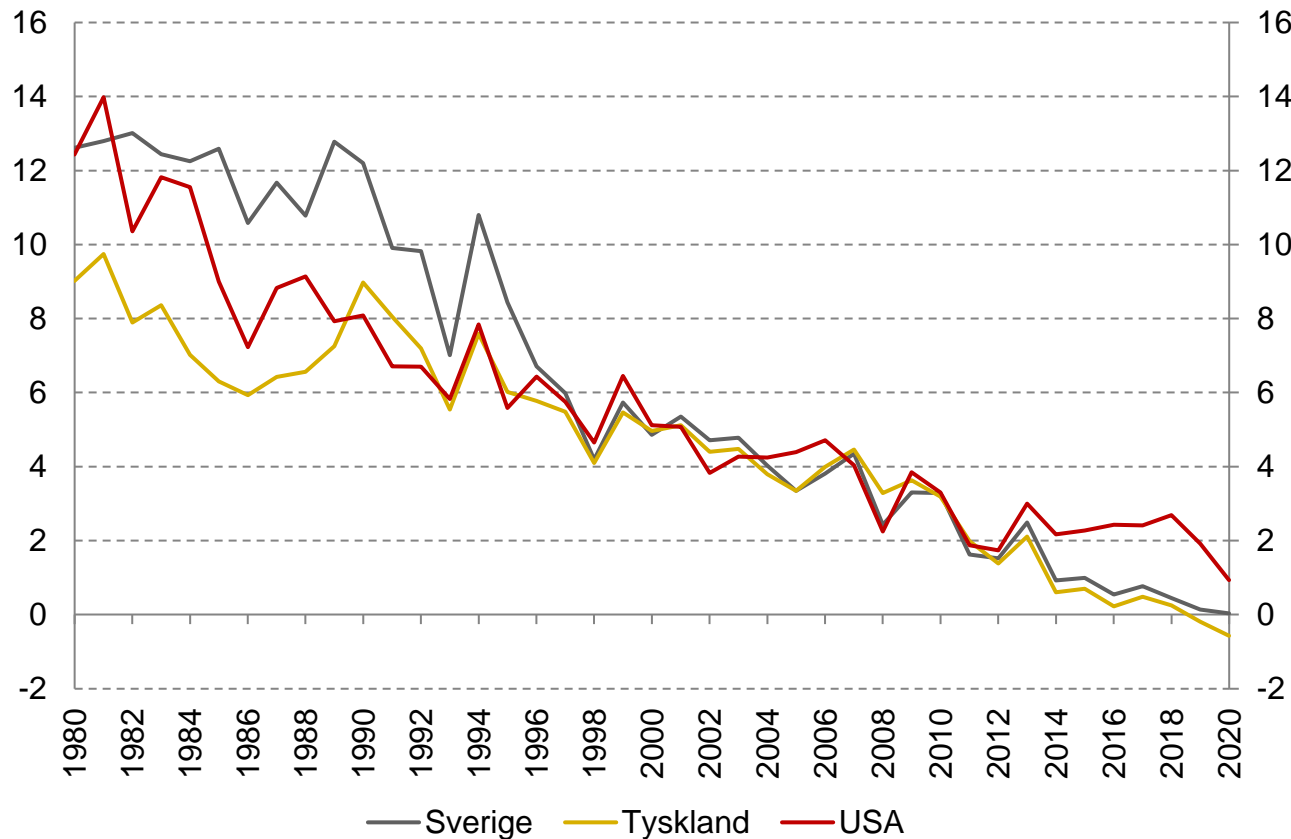
Oroande inslag i budgetprocessen

- Om det finns en tydlig avvikelse från överskottsmålet ska regeringen presentera en plan för återgång till målet
 - Regeringen har inte presenterat en tydlig plan
 - Försvårar uppföljning och ansvarsutkrävande
- Riksdagens samlade budgetprocess skadas med ändringar i budgeten genom utskottsinitiativ
 - Initiativet i april 2021 innebar en ofinansierad utgiftsökning
 - Rådet oroat över försvagningar av budgetprocessen. Riksdagens budgetprocess är en central del av det finanspolitiska regelverket.

Låga räntor reser frågor

Nominella statsobligationsräntor, 10 år

Procent

- Ränteläget historiskt lågt, trots uppgång sedan årsskiftet
- Påverkar penningpolitikens effektivitet relativt finanspolitikens
- Väcker diskussion om skuldens storlek

Källa: Macrobond.

Mer aktiv roll för finanspolitiken

- Litet utrymme för räntepolitik och osäkerhet kring penningpolitiska tillgångsköps effekter
- Tillgångsköp medför risker för de offentliga finanserna. Kan även förstärka finansiella obalanser.
- Finanspolitiken kan behöva axla ett större stabiliseringspolitiskt ansvar. Samspelet med penningpolitiken viktigare. Kommunikation är nyckeln.
- Regeringen bör utreda och förbereda en verktygslåda med åtgärder

Den offentligfinansiella ställningen bör inte försvagas

- Borde staten låna mer? Inte självklart. Statens roll bred – omfattande resurser kan krävas i kriser
- Omfattande privat skulduppbyggnad i Sverige och hög offentlig skuldsättning i omvärlden är exempel på risker.
- Andra exempel är handelsstörningar, geopolitiska spänningar och klimatrisker
- Fortsatt behov av stark offentligfinansiell ställning. Svåra avvägningar. Rådet avser återkomma.

Frågestund

- Under presträffen kommer det att finnas möjligheter att ställa skriftliga frågor i det textbaserade frågeformuläret som finns i videoplattformen eller genom att ringa in till telefonkonferensen som är öppen under presträffen (telefonnummer 08-566 427 06).

Kontakt

- Lars Heikensten, ordförande, 070-584 22 58, lars.heikensten@fpr.se
- Göran Hjelm, kanslichef, 08-453 59 88, goran.hjelm@fpr.se
- www.fpr.se
- info@fpr.se

Tack!

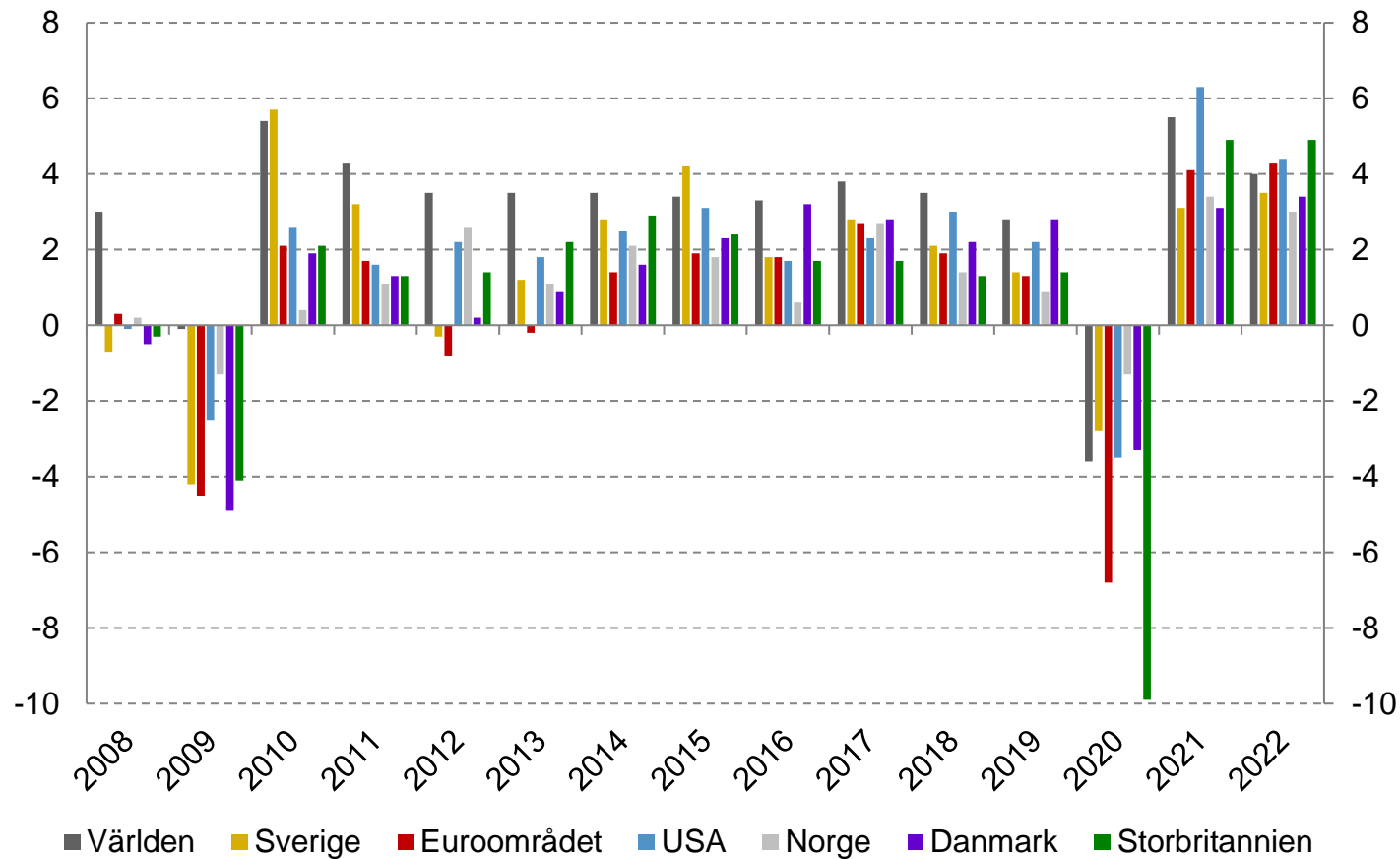
@finpolradet

www.fpr.se

Extrabilder

Historiska nedgångar i världsekonomin

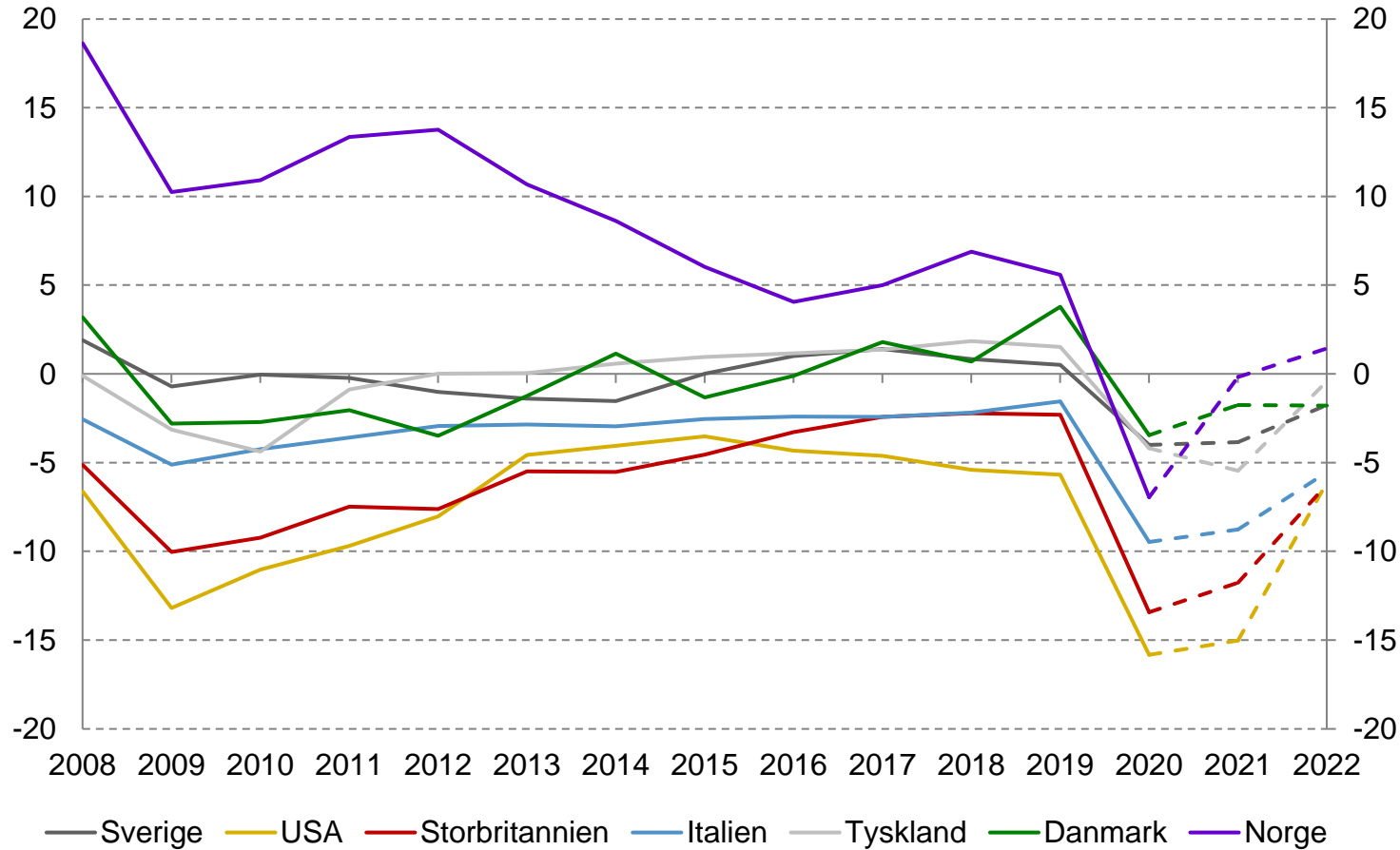
Årlig procentuell förändring

- Storbritannien och euroområdet bland de värst drabbade
- Sverige bland de minst drabbade

Stora offentligfinansiella insatser

Procent av BNP

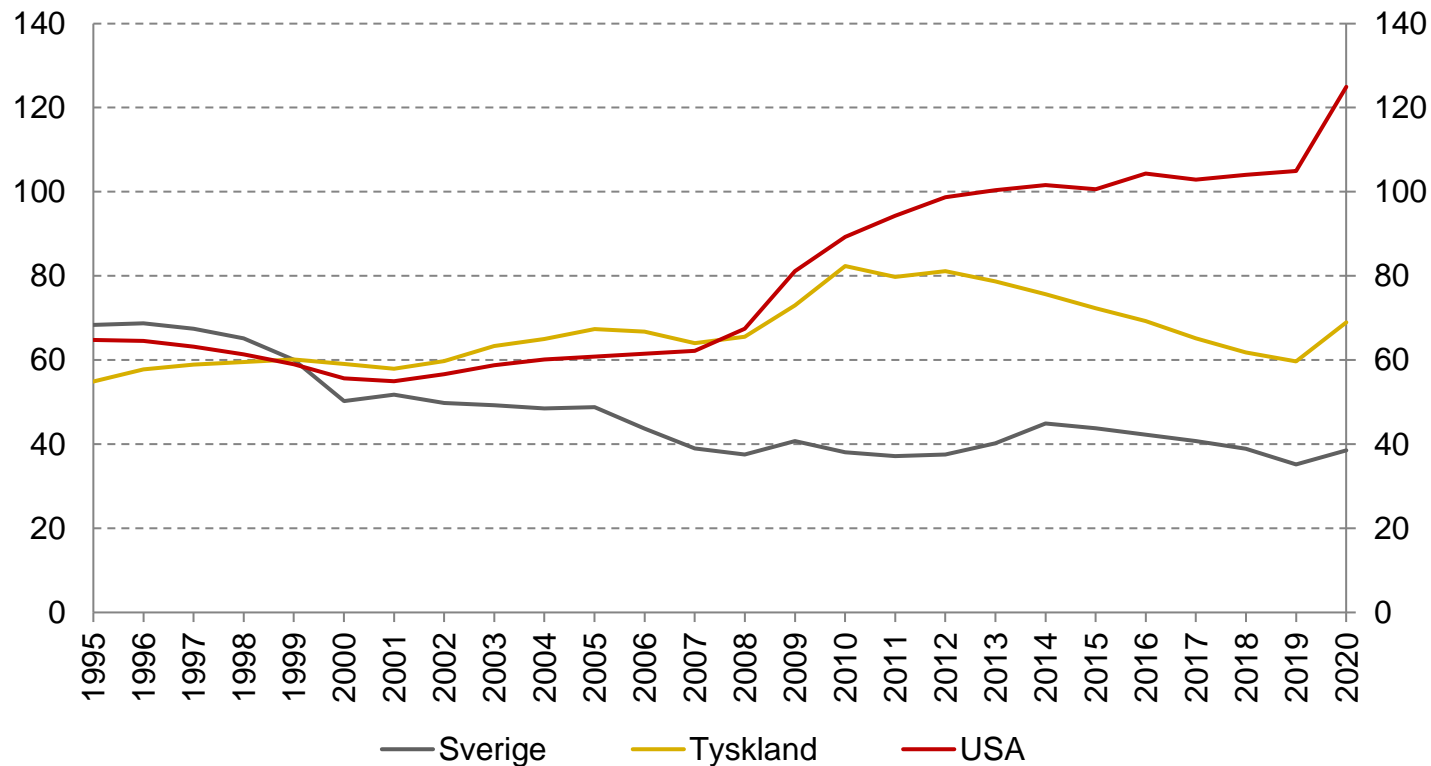

- Särskilt stora underskott i USA och Storbritannien
- Förhållandevis små underskott i Sverige och övriga Skandinavien

Källa: IMF genom Macrobond.

Hög offentlig skuldsättning i omvärlden

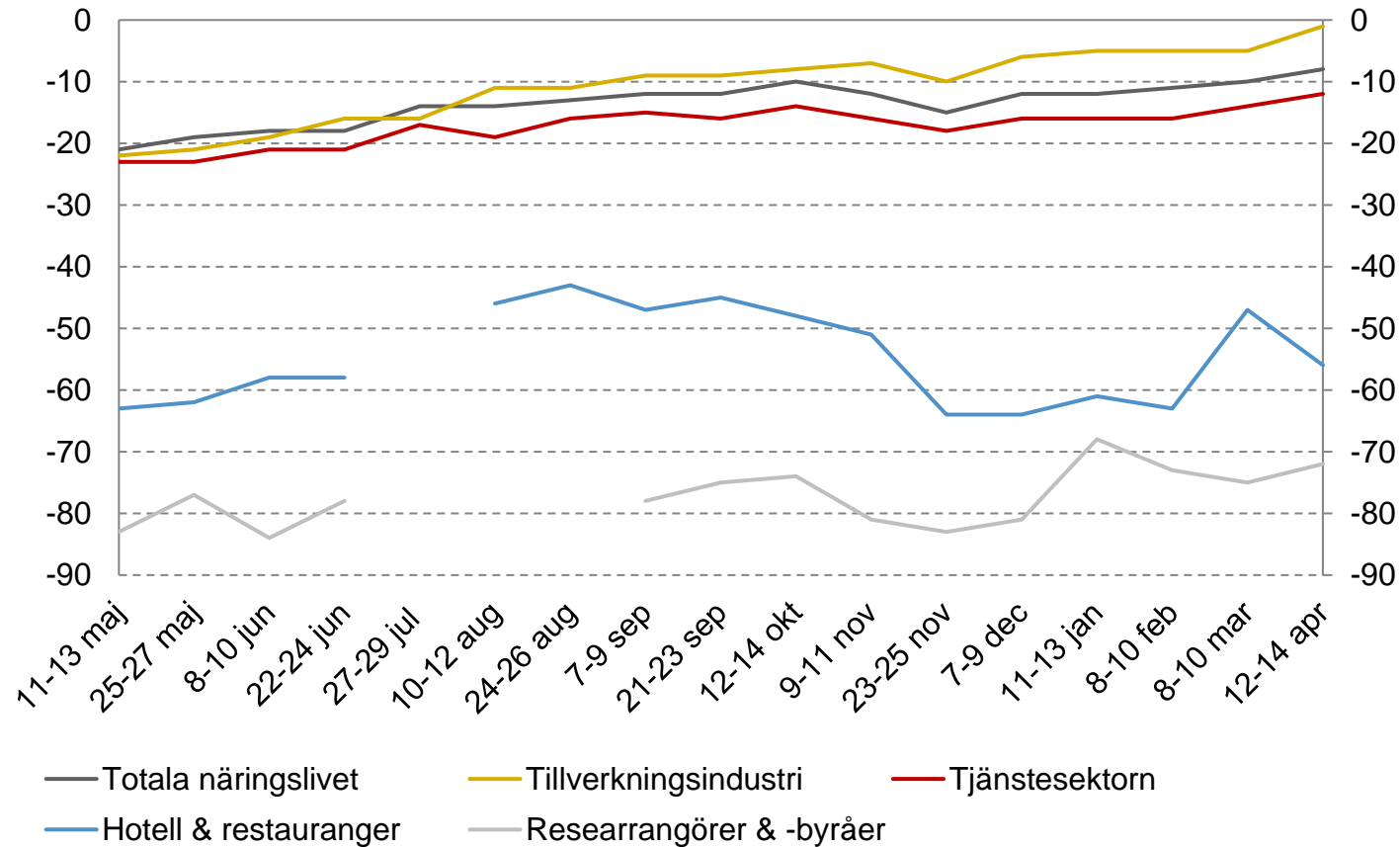
Procent av BNP

- Stora offentligfinansiella insatser för att stötta ekonomin
- Den offentligfinansiella sårbarheten i omvärlden har ökat
- Den svenska Maastrichtskulden är fortsatt låg i ett internationellt perspektiv

Krisens effekter varierar mellan branscher

Procent

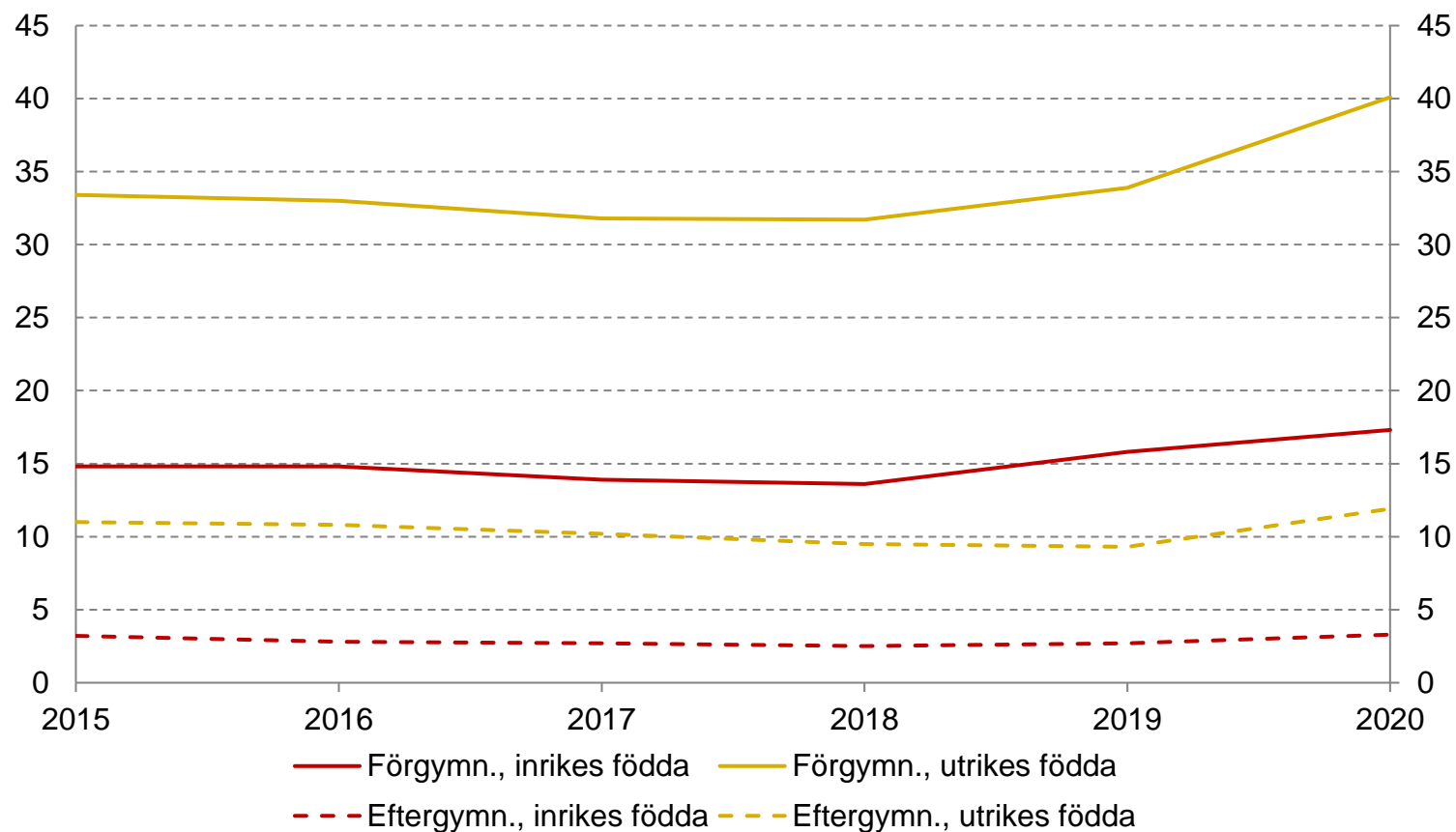

- Kontaktnära branscher har drabbats mycket hårt
- Effekterna på industrin jämförelsevis små

Källa: KI, Konjunkturbarometern.

Effekter på arbetsmarknaden varierar mellan grupper

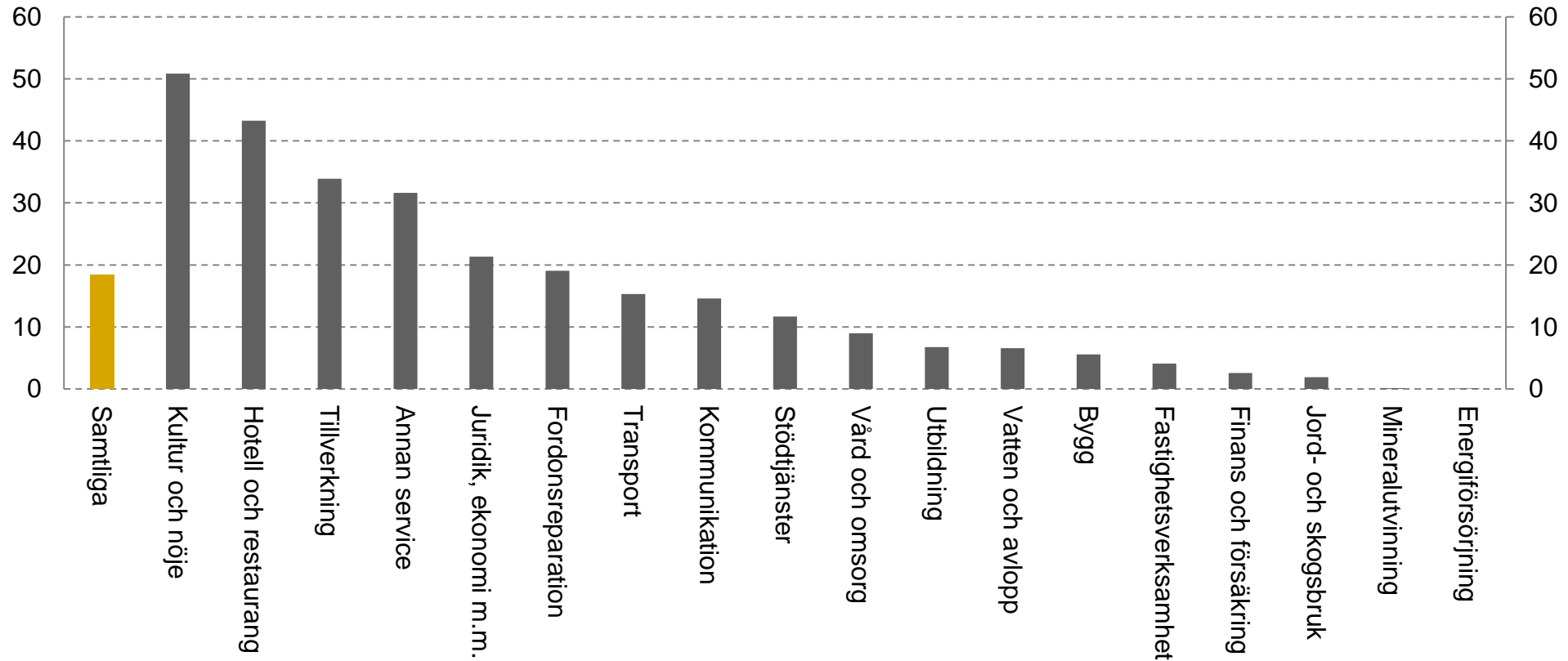
Procent

- Lågutbildade och utrikes födda har drabbats hårt
- Riskerar förstärka befintliga strukturella problem på arbetsmarknaden

Korttidsarbete per bransch

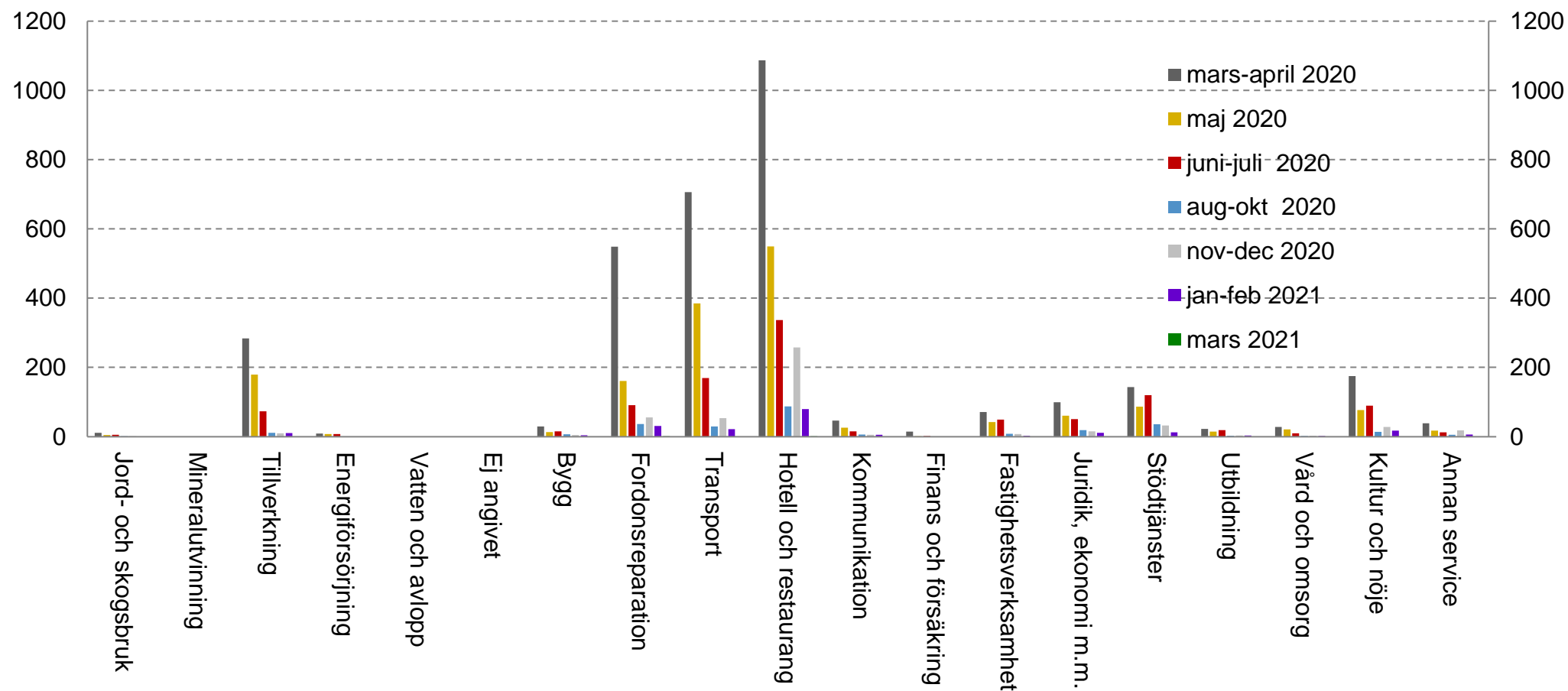
Andel anställda i procent

Källa: Tillväxtverket, SCB Kortperiodisk sysselsättningsstatistik.

Omställningsstöd per bransch

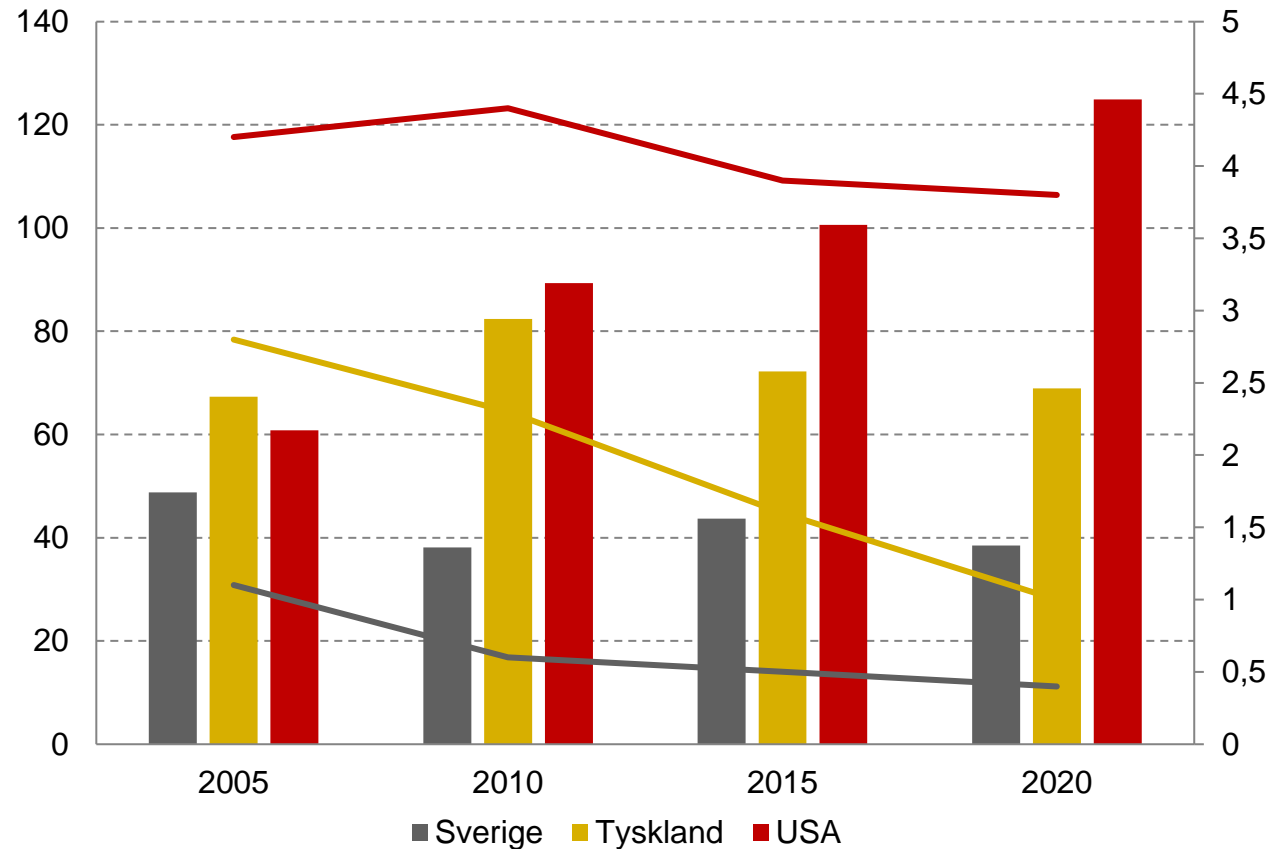
Miljoner kronor

Historiskt låg skuldtjänstbörda

Skuld (staplar), procent av BNP

Skuldtjänstbörda (linjer), procent av BNP

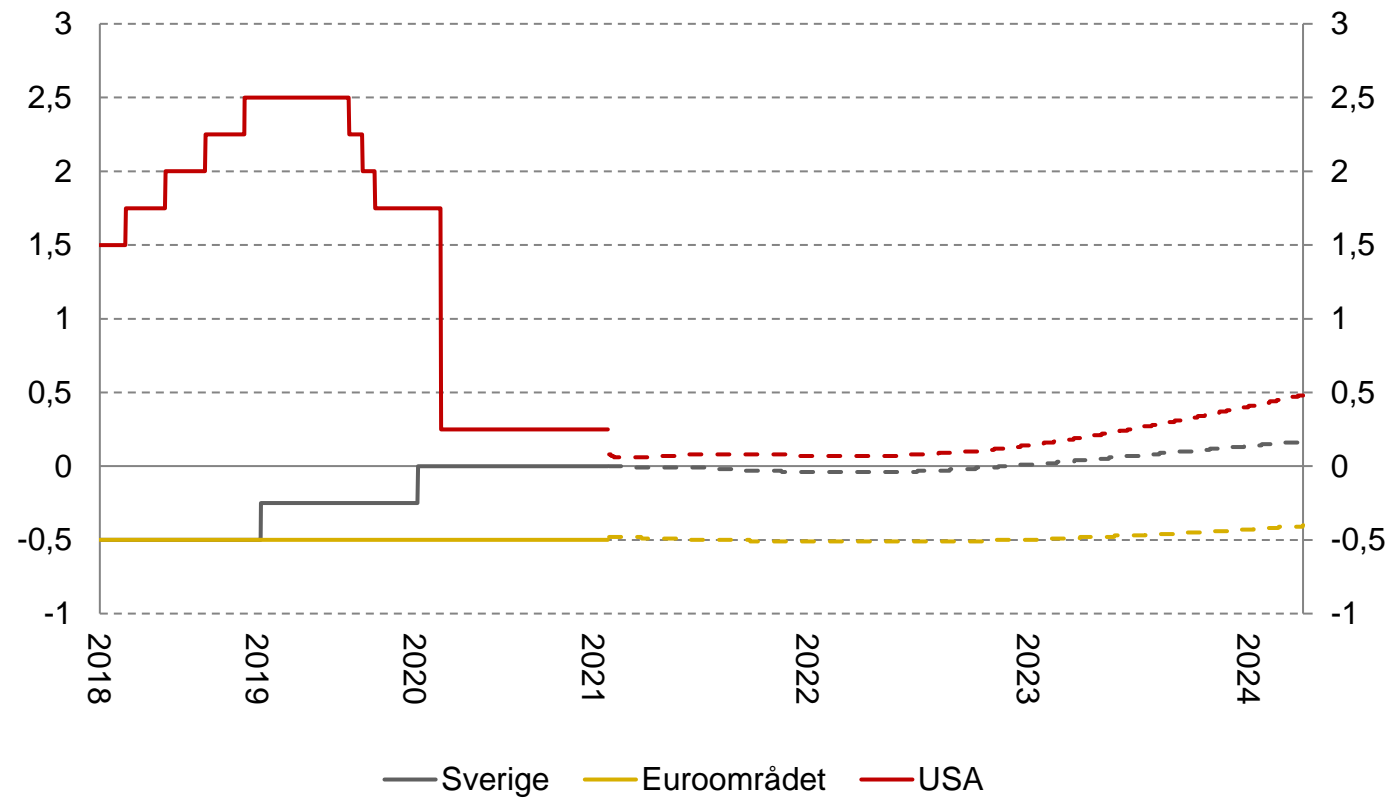

- Det låga ränteläget har minskat länders skuldtjänstbörda
- Gäller även i länder där skulden ökat dramatiskt, t.ex. USA
- I Sverige har mängden offentliga medel som går till skuldfinansiering halverats som andel av BNP sedan 2005

Källor: IMF (2021), Bundesbank, Federal Reserve Bank of St. Louis och nationella statistikmyndigheter via Macrobond.

Terminsräntor varslar om ett fortsatt lågt ränteläge

Procent

- Fortsatt lågt ränteläge under de kommande åren
- Styrräntan begränsad nedåt framöver

Källa: Sveriges Riksbank (2021).